

iets is dat pre-existeert aan de mens, is alles mogelijk en kan iedereen daar deel aan hebben. De mist trekt eigenlijk nooit volledig op. Ik begin en ik leid de anderen om het uit te voeren, maar de mist blijft.”

De tendens

“Op dit ogenblik zeg ik dat ik de expressiviteit zoek. Ik amuseer me een beetje om enigszins theoretische termen te bedenken: het Grote Lyrisme. Ik geloof dat we bezig zijn het tijdperk van ritme en rock af te sluiten en dat we iets herontdekken — niet het klassiek, dat is niet mogelijk, dat is te nostalgisch — van een bijna kosmische tendens.”

“Ik herneem een uitspraak van Renoir, die me geraakt had en die in mij bleef nazinderen. Hij zei dat alle grote kunst abstract moet worden. D.w.z. pure emotie, pure akt, poëtische akt,... een soort symbiose tussen het hart en het verstand die niet meer te analyseren is. Ik geloof dat dat het werkelijke thema is van de abstractie. Voor mij is Pina Bausch abstract. Men zou bijna een soort van universele historische anthologie moeten opmaken van wat de abstractie is. Het betreft mensen die, eender in welk genre, ertoe komen het absolute, het pure te raken. De naaktheid en alle triviale zaken kunnen puur worden. Daartegenover kan iets dat puur lijkt te zijn, onecht worden. Abstract wil zeggen dat er geen betekenis meer is. Het overstijgt dat.”

Mammame

“De meningen zijn verdeeld. Sommigen noemen het intiemer, anderen zeggen dat het explodeert, dat er ritme zit in de muziek,... Ik geloof dat ik paradoxen oproep, geen tegenstrijdigheden. Er zijn altijd twee visies mogelijk: humoristisch of teder en ontroerend,....”

Humor

“Dat is nooit gewild, geforceerd. Dat komt altijd als een afwijking. Daarom zou ik ook eerder spreken over het absurde, de ironie, ook al zijn die woorden teveel bevuil met een precieze betekenis. De humor komt erin tussen als een breuk, een wending, maar het is niet opzettelijk.”

De kunst en de kunstenaar

“Er zijn vier soorten kunstenaars. Er zijn kunstenaars met een stielkennis, die er in slagen een idee goed te vertalen. Er zijn kunstenaars die aan het publiek denken, aan de andere. Er is een derde ras kunstenaars die aan hun persoonlijke fantasmen denken. En ten slotte is er, naar ik meen, een vierde ras kunstenaars die zich ten dienste van de kunst stelt. Ik geloof dat ik deel uitmaak van die categorie. Ik geloof dat de kunstenaar iets diepzinnigs probeert te geven en de grote overwinning nadien is dat deel te maken aan zoveel mogelijk mensen, zonder het daarom te vervalsen. Misschien is er een boodschap en dat is dan de boodschap van de kunst. De kunst heeft, meen ik, een groot belang voor de mens en dat herontdekt men meer en meer, daar men zich bewust wordt van de vele problemen. Terzelfdertijd kan er in de kunst ook een stuk ironie zitten, een soort afstandelijkheid. Er kan ook een ontspannend aspect aan vastzitten, maar dan op het tweede plan. Ik geloof dat de dans teveel ontspanningsgericht is geweest en in het begin ging ik daar tegenin. Nu tracht ik wat ik te vertellen heb te delen met het grootst mogelijke aantal mensen.”

Is Jean-Claude Gallotta een bel esprit?

In navolging van Proust, maar in een ietwat aangepaste versie (omdat we de originele niet bij de hand hadden), vroegen we Jean-Claude Gallotta deze vragenlijst te beantwoorden. Is hij een *bel esprit* of niet? We hielden hem deze spiegel voor, al vreesde hij domme of banale antwoorden en vooral de publicatie ervan...

In welk tijdperk zoudt u willen leven? Renaissance.

Wat zoudt u willen zijn? Cineast.

Waar zoudt u willen wonen? Engeland.

Wie zijn uw meest geliefde helden? Drie

filmpersonages: *Gentleman Jim* (m.b.t. het oordeel van de anderen); *Miracolo a Milano*, Vittorio De Sica (m.b.t. het sociale); *Andrei Roublev*, Andrei Tarkovsky (m.b.t. de kunst).

Wie zijn uw meest geliefde heldinnen? Anne Frank.

Welke zijn uw lievelingsnamen? Mathilde, Guillaume.

Welke militaire prestaties uit de geschiedenis bewondert u het meest? Spartacus.

Wat is volgens u de grootste realisatie van de mensheid?

Wat is volgens u de negatiefste realisatie van de mensheid? Hiroshima, in de zin van de verhoudingen tussen de soorten.

Wat is uw grootste zwakheid? Te grootmoedig.

Wat is uw beste eigenschap? Reveleren.

Wat minacht u het meest bij een man?

Onrechtvaardigheid.

Wat minacht u het meest bij een vrouw?

Onrechtvaardigheid.

Welke fout vergeeft u het makkelijkst bij een man?

Ongeduld.

Welke fout vergeeft u het makkelijkst bij een vrouw?

Ongeduld.

Wat bewondert u het meest bij een man? Nederigheid.

Wat bewondert u het meest bij een vrouw? Nederigheid.

Wie is uw lievelingsromanheld? Baltnasar Kober

(Frédéric Tristan).

Wie zijn uw lievelingsauteurs? Thomas Bernhard,

Hermann Hesse, Michel Tournier.

Wie zijn uw lievelingscomponisten? Mozart (als

medium).

Wie zijn uw lievelingskunstenaars? Michelangelo (als

medium).

Wie zijn uw lievelingscineasten? Orson Welles,

Pasolini, Fellini.

Wie zijn uw lievelingschoreografen? Cunningham,

Robbins, Bausch.

Wat zoudt u nog willen bereiken in uw leven? Wijsheid.

Hoe zoudt u willen sterven? Het zien aankomen, om

het nog een laatste keer pogen te bevechten, te accepteren. Een ongeval zou ik maar stom vinden.

Wat is uw ideaal in uw leven? Het absolute in alles.

Alexander Baervoets



Steve Paxton

De esthetiek van de zwaartekracht

In een lange gang van de oude Daily-kazerne nemen de toeschouwers plaats op twee kleine tribunes op een paar meter van elkaar verwijderd. Als iedereen gezeten is, wordt er gemusiceerd door een cellist en twee zangeressen. Terwijl de tribunes langzaam uit elkaar schuiven, worden er dunne gaasschermen tussen de toeschouwers-tribunes geplaatst waar dia's op geprojecteerd worden terwijl vier dansers tussen de twee schermen een constructie met lange houten latten opbouwen, herschikken en daarna afbreken. De dia's leiden ondertussen het spanningsveld, het veld van bewegingen dat de voorstelling onderzoekt, in, op een a-rationale manier, niet in taal om te zetten.

"Als er een reden is voor wat ik doe, dan is het wel volgend gegeven: als je jezelf bewegingen ziet maken, dan kan je wel zeggen wat daar typisch aan is, maar als je jezelf erop betrapt exacte bewegingen te maken (plukken aan haartjes op je kin b.v.) is het duidelijk dat je er niet bewust over aan het denken bent. Zelfbewustzijn maakt dat je al die dingen vernietigt... Het is zoals mensen die weten dat ze gefotografeerd worden en dan een fotografisch gezicht gaan opzetten, omdat ze er goed uit willen zien voor het nageslacht." (Steve Paxton in 1984, na zijn optreden in 't Stuc, een uitspraak die *Ave Nue* lijkt aan te kondigen).

Wat je op die dia's ziet: gezichten, geschilderde portretten en een naakt op een chaise-longue, snapshots van sportmanifestaties, ruimtes in verval en wilde natuurbeelden. Je vindt er dezelfde dualiteit tussen bewuste pose en totale spontaneïteit in terug. Ondertussen wijzigt constant het beeld dat je krijgt van het totale gebeuren door het steeds verder uitschuiven van de tribunes, tot op een bepaald moment dat diffuse, valse beeld van een verwaarloosde lange gang omslaat in een transparante ordening van verspringend gekleurde dwarsbalken; op het einde van de gang een volledige regenboog bijna. Dat omslaan van de waarneming van ruimtes, klanken en bewegingen van ongecontroleerd in bestudeerd 'structureert' de voorstelling, hoewel allerhande lijnen deze voorstelling blijven doorkruisen zonder dat een logische samenhang zichtbaar wordt. Een van die lijnen is een man die af en toe, verkleed als een grote witte hand, het beeld doorkruist en interfereert met de handelingen van de dansers (als hij op de grond gaat liggen, gaat Paxton boven op hem liggen en sluit de hand zich rond hem) of stuntelig beweegt (een stoel manipuleren, een grote hoop papier proberen bijeen te vegen). Als een fil rouge markeert deze hand de voorstelling en sluit ze ook af: de hand maakt een zwaaibeweging en de lichten flitsen een na een uit. In het begin zijn er ook sporen van het vroeger werk van Paxton te merken: het verslepen van planken dat al in *Bound* te zien was, het om elkaar cirkelen van de dansers uit *Contact Improvisation*.

De kern van de bewegingen van *Ave Nue* zit in sportbewegingen: hardlopen, springen, aangeven, wijzen. De dansers ontwikkelen telkens fragmenten van een totale beweging, die dan plots bevroren wordt. Het maakt evident hoe moeilijk het is het complexe spel van evenwicht, kracht, impuls tijdens de beweging zelf te betrappen, je er rekenschap van te geven. Het is quasi onmogelijk jezelf als een foto vast te leggen. Dat lukt enkel als de bewegingen zeer langzaam uitgevoerd worden: de grote concentratie die daarvoor nodig is maakt de danser zo bewust van zijn motoriek dat hij ze op een bepaald moment kan stil leggen, maar laat niet toe elementen van de beweging als snelheid en verschuivend zwaartepunt werkelijk aan het licht te brengen. Daarin ligt ook het grote verschil tussen Paxton en de drie andere dansers: je bemerkt bij hem een luciditeit in het gebruik van het lichaam, een vanzelfsprekend inzicht in de werking ervan, dat bij de anderen nog maar een moeizaam zoeken is.

Alle dansen speelt zich af tussen twee gaasschermen die tegen de tribunes aan staan en opgeschoven worden naarmate de tribunes verder uitschuiven. Het beeld van het dansen wordt daardoor schimmiger, alsof je vooral contouren ziet; en dat roept de schimmige foto's van de sportmanifestaties op, maar wat je hier ziet zijn geen foto's maar tableaux vivants in een soort camera obscura. Binnen die donkere kamer is alles voorstelling geworden; ook die momenten waar de dansers eigenlijk niet dansen maar gewoon opduiken uit een van de lokalen die op de gang uitgeven om naar de anderen te kijken. Dat kijken is deel van een voorstelling waar bewuste structuren, esthetiek een epifenomeen zijn van een onderzoek. Het kijken van de toeschouwers daarentegen maakt de voorstelling, ook als onderzoek, pas mogelijk. "... Omdat alles op scène versterkt wordt, kan je je de eigen motoriek bewust maken en naar boven brengen... Eigenlijk is zwaartekracht mijn esthetiek." (Steve Paxton in hoger vermeld gesprek.)

De gang wordt steeds langer, steeds schaarser verlicht, het lijkt alsof er steeds minder gedanst wordt omdat de dansers vaak nog slechts op een grote afstand in een diep perspectief te zien zijn, gehuld in de nevelachtige waas van de schermen. Een rustpauze is het einde.

Peter De Jonge
Pieter T'Jonck

Ave Nue (Steve Paxton) - foto Frans Pans

